

Brussel, 17 mei 2021
(OR. en)

8592/21

RECH 199

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	<i>Vorbereiding van de zitting van de Raad Concurrentievermogen op 27 en 28 mei 2021</i> De Europese Onderzoeksruimte vernieuwen – hoe de uitrol voor te bereiden van een ambitieuze EOR die klaar is voor het komende decennium? <i>- Oriënterend debat</i>

Voor de delegaties gaat hierbij een nota van het voorzitterschap getiteld "*De Europese Onderzoeksruimte vernieuwen – hoe de uitrol voor te bereiden van een ambitieuze EOR die klaar is voor het komende decennium?*" met het oog op het oriënterende debat in de Raad Concurrentievermogen op 28 mei 2021.

De Europese Onderzoeksruimte vernieuwen – hoe de uitrol voor te bereiden van een ambitieuze EOR die klaar is voor het komende decennium?

Inleiding en achtergrondinformatie

Achtergrond

1. De Raad heeft zich in het jaar 2000 ten doel gesteld de Europese Onderzoeksruimte (EOR) tot stand te brengen en heeft in 2008 een **visie voor 2020** vastgesteld¹. In deze visie kwam onder meer de interne markt voor onderzoek aan bod, met aandacht voor grensoverschrijdende mobiliteit van onderzoekers en het openstellen van de arbeidsmarkt voor Europese onderzoekers, met betere en gezinsvriendelijke loopbaanstructuren. Wat betreft kenniscirculatie en -valorisatie werd in de visie gepleit voor een optimaal gebruik van intellectueel eigendom, in combinatie met vrije toegang tot kennis en innovatie. Met betrekking tot de structuur van de onderzoeksstelsels werd voorgesteld om wetenschappelijke excellentie verder te bevorderen en onderzoeksfaciliteiten van wereldklasse aan te bieden.
2. **Een deel van deze visie is met succes verwezenlijkt**, met toenemende onderlinge verwevenheid en samenwerkingsverbanden tussen onderzoekers en onderzoeksgemeenschappen in heel Europa, die zijn bevorderd via de EU-kaderprogramma's voor onderzoek en innovatie (O&I) en andere transnationale samenwerkingsacties zoals de onderzoeksinfrastructuren en de initiatieven voor gezamenlijke programmering. De opgerichte netwerken zijn duurzaam, hoewel ze ongelijk zijn verspreid over Europa, en hebben het netwerk van de nationale onderzoeksstelsels naar een hoger Europees niveau getild, zoals is opgemerkt in wetenschappelijke literatuur. Dit was ook te zien toen, vanwege de brexit, het VK-stelsel werd losgemaakt van het Europese stelsel en de gevolgen hiervan werden gemeten.

¹ Raad van de Europese Unie, doc. 7652/1/08/REV1.

3. De **nationale en regionale beleidsmaatregelen**, die wel degelijk van belang zijn, zijn onderling verweven en afhankelijk, maken deel uit van een **Europese supranationale laag**, als een soort "stelsel van stelsels" en zijn een integraal onderdeel van het gemeenschappelijke Europese beleid voor O&I.
4. Er zijn reeds **gedeelde Europese waarden en beginselen** die vormgeven aan ons gemeenschappelijke ethos, dat voortkomt uit de intensieve samenwerking en concurrentie tussen onze wetenschappelijke en technologische gemeenschappen. Dat ethos omvat ook een reeks vrij goed gestroomlijnde en op elkaar afgestemde normen en procedures op meerdere niveaus, van de programmering tot de uitvoering en beoordeling van onderzoek. De tijd van de eerste kaderprogramma's, in de jaren '80, hebben we ver achter ons gelaten. Toen werd er veel belang gehecht aan cultuur, taal en andere nationale kenmerken, hetgeen de samenwerking belemmerde, zelfs de dagelijkse gang van de werkzaamheden. Er zijn al veel stappen gezet richting europeanisering van het onderzoek.

Tijd voor een nieuwe visie?

5. Meer dan tien jaar na de vaststelling van de visie voor 2020 inzake de Europese O&I-beleidsmaatregelen en het moment waarop de Europese Raad zichzelf tot doel stelde om uiterlijk in 2014 de EOR te verwezenlijken², besloot het voorzitterschapstrio (DE, PT en SI) om een volgende stap te zetten en van de **vernieuwing van de EOR hun overkoepelende doelstelling op het gebied van onderzoek en innovatie** te maken.
6. Vanaf dat moment is er door de Raad, de lidstaten en de Commissie intensief samengewerkt. Om een paar voorbeelden te noemen: het beslissende advies van het CEOR over *de toekomst van de Europese Onderzoeksruijme*³, de mededeling van de Europese Commissie van september 2020 getiteld "*Een nieuwe EOR voor onderzoek en innovatie*"⁴, gevolgd door conclusies van de Raad over *de nieuwe Europese onderzoeksruijme*⁵ en de lopende werkzaamheden van de deskundigengroep, het *EOR-transitieforum*, dat de opdracht heeft gekregen om advies uit te brengen over de inhoud van een toekomstig pact voor O&I, inclusief beginselen en waarden en mogelijke streefdoelen. In dit forum worden voorbereidende stappen gezet om, op het niveau van de programmering, samen een agenda te ontwikkelen met thematische en structurele EOR-prioriteiten en -acties.

² Doc. EUCO 2/11.

³ Doc. ERAC 1201/20.

⁴ Doc. 11400/20+ADD1.

⁵ Doc. 13567/20.

7. Bij de uiteenzetting van de **doelstellingen** van de nieuwe EOR in de conclusies van de Raad van december 2020, werden deze gedefinieerd als op waarden gebaseerd, waarbij onderzoekers centraal staan en excellentie en impact het uitgangspunt zijn. Gedeelde verantwoordelijkheden tussen de lidstaten en de Commissie werden vermeld als een belangrijk aspect, alsook meer burgers en belanghebbenden hierbij betrekken, diversiteit van de ecosystemen en directionaaliteit, met andere woorden, het sturen van onderzoek in de richting van de mondiale maatschappelijke uitdagingen en ander overheidsbeleid.
8. Vandaag de dag, in de nasleep van de pandemie en bij de aanvang van het debat over de toekomst van Europa, is **de vraag hoe wetenschap en technologie kunnen bijdragen aan de toekomst van Europa** relevanter dan ooit en is een herziene **visie voor de EOR van fundamenteel belang**. De lessen die zijn geleerd tijdens de crisis zijn uiterst belangrijk op alle niveaus. De gevolgen ervan voor nationale en Europese O&I-ecosystemen hebben laten zien dat een kennisbasis onmisbaar is om een crisis te boven te komen en dat open samenwerking en het delen van resultaten en gegevens in Europa en daarbuiten van essentieel belang is.
9. Om de uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, en tegelijkertijd een solide kennisbasis op Europees niveau - zijnde de hele kenniscyclus van fundamenteel onderzoek tot valorisatie op de markt - te behouden en uit te breiden, moeten we een visie en een duidelijke koers uitstippelen voor de toekomst van de EOR in het volgende decennium. Het is van belang en gepast dat de ministers van Onderzoek deze kwestie bespreken, inclusief de overkoepelende doelstellingen en de redeneringen voor prioritering bij de programmering en financiering.

Hoe de uitrol voor te bereiden van een ambitieuze EOR die klaar is voor het komende decennium

10. Hoewel er consensus bestaat over de vernieuwing van de EOR en de noodzaak om het beste talent voor onderzoek aan te trekken en te behouden, onderzoeksinstellingen verder te bevorderen en de financiering verder op te trekken, is de interne markt voor onderzoek, ondanks de belangrijke stappen die reeds gezet zijn, nog steeds niet verwezenlijkt. De reeds gezette stappen hadden betrekking op mechanismen en manieren (zachte wetgeving) die nog steeds werken maar moeten worden uitgebreid en versterkt, onder meer om gelijke kansen voor iedereen te bevorderen, met name op het gebied van gender, om beginselen inzake open wetenschap en de nodige infrastructuren om deze te ondersteunen verder te ontwikkelen en verspreiden, en om het Europees Strategieforum voor onderzoeksinfrastructuren (Esfri), dat de Europese strategie voor infrastructuren onder meer via routekaarten coördineert, te ontwikkelen.

11. Maar een volledige interne markt voor onderzoekers moet nog steeds worden ontwikkeld en voltooid, evenals de randvoorwaarden ervan. De **onderzoekslaanbanen** en de **beoordeling van onderzoek** vormen daarvan een essentieel onderdeel. De conclusies van de Raad over de verdieping van de EOR om onderzoekers aantrekkelijke en duurzame aanbanen en arbeidsomstandigheden te bieden en braincirculation te verwezenlijken, die de Raad naar verwachting zal goedkeuren, vormen een stap in de juiste richting. Hiermee wordt voor de eerste keer een holistische, systematische aanpak vastgesteld waarbij onderzoekers centraal staan en verschillende beleidsmaatregelen en instrumenten worden gecombineerd die rechtstreeks bijdragen aan de aanpak, zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden op de verschillende niveaus en de autonomie van onderzoeksorganisaties en hogeronderwijsinstellingen. Zoals in de goed te keuren conclusies van de Raad staat vermeld, is, naast de verwezenlijking van braincirculation, de ontwikkeling van een Europees kader voor onderzoekslaanbanen van essentieel belang, aangezien hierdoor de oorzaken van de ongelijke stroom van onderzoekers in kaart worden gebracht en aangepakt en een systeem voor de monitoring van onderzoekslaanbanen en braincirculation wordt ondersteund.
12. Met deze nieuwe aanpak wordt erkend dat onderzoekers hooggekwalificeerde en mobiele professionals zijn die moeten worden voorzien van kansen en randvoorwaarden voor passende, duurzame en interoperabele onderzoekslaanbanen. Hoewel de conclusies van de Raad een kader en beleidsoriëntatie bieden die in hoge mate bijdragen tot de verwezenlijking van de eengemaakte markt, moet daarnaast nog een aantal instrumenten en methoden worden ontwikkeld ter voltooiing van het conceptueel en methodologisch kader om een volledig operationele markt tot stand te brengen die de EU, de lidstaten en de regio's bestrijkt.

13. Wat de **productie van kennis** betreft is de aanpak van de Unie gebaseerd op onderzoek in samenwerkingsverband, tot één geheel verenigd door middel van Europese gedistribueerde netwerken van excellentie op het gebied van wetenschap en technologie, waardoor een kritische massa kan worden gecreëerd en dubbel werk kan worden beperkt. Fundamenteel onderzoek vormt de basis voor de productie van kennis en moet in Europa worden behouden en versterkt, zoveel mogelijk in samenwerking en samenhang met ondernemersinitiatieven. Daarnaast moeten samenwerkingsverbanden nog steeds een sterkere identiteit krijgen in Europa en betere zichtbaarheid wereldwijd. We moeten ervoor zorgen dat onze inclusieve aanpak om excellentie op te bouwen Europese onderzoekers en vernieuwers zoveel mogelijk erkenning biedt, zodat geen enkele Europese regio achterblijft. Dit kan worden bereikt door middel van een reeks ondersteuningsmaatregelen, met behoud van de nodige flexibiliteit en academische vrijheid. Dergelijke netwerken van onderzoekers en instellingen zullen als eerste profiteren van een doeltreffende, inclusieve en volledig operationele eengemaakte markt voor onderzoekers, doordat hun middelen en talentenpool naadloos op elkaar aansluiten.
14. Wat betreft het omzetten van de visie en doelstellingen in **implementatie/programmeringsprocessen**, is het belangrijk om te weten welke mogelijke samenwerkingsverbanden en volgende stappen werden voorgesteld in de verschillende fasen van het Europese proces. Eén optie zou zijn om onze **partnerschap** op strategische of structurele gebieden te versterken, zodat lidstaten hun programma's en prioriteiten verder kunnen afstemmen op EU-initiatieven (Europese partnerschappen en missies, Esfri-route-kaarten), door de open coördinatiemethode toe te passen. Een andere, aanvullende optie is om te kiezen voor **verdere integratie**, en ons niet te beperken tot de huidige gemeenschappelijke instrumenten die worden ondersteund door het kaderprogramma (ERC en EIC), maar deze geïntegreerde aanpak uit te breiden tot andere structuren en platformen die de Unie zou kunnen opzetten om het voor Europese actoren mogelijk te maken toegang te krijgen tot gemeenschappelijke kansen en hun inspanningen naadloos met elkaar te verbinden en te bundelen, en zo stappen te zetten naar een meer geïntegreerde en inclusieve eengemaakte markt voor onderzoek.

Vragen

1. Hoe kan het onderzoeks- en innovatiebeleid volgens de ministers bijdragen aan de toekomst van Europa en wat is hun visie voor 2030, onder meer inzake de vernieuwing van de Europese Onderzoeksruimte?
 2. Moet de verwezenlijking van een eengemaakte markt voor onderzoekers en kennis in 2030 - met de juiste randvoorwaarden en normen - een van de doelstellingen van de nieuwe visie zijn, met aandacht voor onderzoekers, onderzoeksorganisatie, de financiers en de regelgevingsmechanismen en -organen?
 3. Overwegende dat er meerdere manieren zijn om die visie te verwezenlijken, welke beste praktijken, procedures en mechanismen stellen de ministers voor om de uitrol van de EOR voor te bereiden?
-